

XII. medzinárodné spravodajské sympóziu Bratislava, 4. 12. 2018

“Ďalšie kroky voči autokratom – Putin, Xi, Erdogan, Orban, ... Čo sa deje na Slovensku?”

Marc Elenbogen, USA

Pre mňa a moju generáciu sa studená vojna nikdy neskončila. Zmenila však svoju formu. Putin, Si (Ting), Erdogan, Orban, Kaczynski a istým spôsobom i Trump sú odrazom skutočnosti, že ten boj sa neskončil, iba zmenil spôsob akým prebieha.

Čo vytvára autokratov?

1% ľudí na planéte vlastní toľko, koľko zvyšných 99% spolu. Vodu, potraviny, energiu, technológie, atď., vlastní špička potravinového reťazca alebo ovláda ich poskytovanie. Samozrejme, pre spravodajskú komunitu niektoré veci sú vlastne výhodné. Čím viac obmedzíte prístup, tým viac obmedzujete mieru, ktorou vás môžu ľudia ovládať, kontrolovať, a istým spôsobom vám to uľahčuje prácu. Ako predpokladáte, istú časť podrobností uvádzam tu (vo svojom CV?). Len si predstavte, že sme bratrance. A v mojom svete, v priebehu času, radím ľuďom ako Wes Clark, Al Gore a iným; s ľuďmi, s ktorými som pracoval a slúžil na rôznych miestach od Afganistanu po Irak sa o týchto veciach často rozprávame. Vzhľadom na to, že väčšina z nás sa svojmu remeslu naučila v priebehu studenej vojny a potom sa vydala do rôznych častí sveta a povedali nám: Robte, čo ste sa naučili – v inom čase a v inom priestore. A keď sa pozriem na výsledky konfliktov, v ktorých som za posledných 30 rokov slúžil, niet divu, že tieto krajiny generujú ľudí ako Trump a že existujú ľudia ako Erdogan a prečo Orbán sputinizoval Maďarsko a prečo pokračuje. Takže spravodajské komunity sú dôležitejšie ako kedykoľvek predtým. Pretože, ako aj Rasťo Káčer správne uviedol, štáty sa stávajú stále viac rozdrobenými a nahrádza ich systém autokracie. A autokrati sa nezaujímajú o informácie, s výnimkou tých, ktoré ochraňujú ich mocenskú základňu. A keď sa pozriete na spoločné rysy Erdogana, Orbána, Si-a, Kaczynského a do istej miery aj Trumpa, globálna interakcia, združovanie, spojenectvá, sa stávajú menej dôležitými. Pretože tieto spojenectvá predstavujú pre nich výzvu a nútia ich spolupracovať, čo oni nechcú. A nahrádza to niečo, čo ľudia ako ja znepokojuje, a to, že sa stráca infraštruktúra štátu. A väčšinou sa nahrádza infraštruktúrou, ktorá je mimo kontroly zákona, štátu, ústavy a pravidiel konfliktu. Takže, kto dnes ovláda veci? Google, Apple, sociálne siete, technológie a ide to tak rýchlo, že často odchádzate zo stretnutia bez toho, že ste došli k záveru a tlač už informuje o tom, k čomu ste dospeli. Takže spravodajské komunity sa musia spoliehať na získavanie spravodajských informácií z ľudských zdrojov (HUMINT), a medzitým máte paralelnú realitu, ktorá sa hýbe nekonečne rýchlejšie. Ako sa informácie získavajú, prezentujú a ostávajú relevantné, keď nemôžu držať krok s rýchlosťou technológií? Takže príčinou, prečo títo autokrati sú tými, kto sú, je to, že zjednodušujú veci: čierni sú dobrí, bieli sú zlí; bieli sú dobrí, čierni sú zlí; migranti sú dobrí, migranti sú zlí. Používajú sa jednoduché slová, pretože to je jediná vec, ktorú sa

dnes predkladá; nie je šanca pre akúkoľvek analýzu, či symbiózu. A spravodajská činnosť je množstvo vecí, jednoduchosť tam ale nepatrí. Takže podľa mňa tento svet sa stáva viac autokratickým, menej demokratickým a spravodajské komunity budú hrať čoraz väčšiu úlohu – pretože aj keď používame niektoré metódy, aké používajú aj autokrati, budeme jedným z mála zoskupení, ktoré bude schopné s nimi bojovať.